

1. Õppetund

1. osa: Mina ja virtuaalmaailm

Sissejuhatus õpetajale

EU Kids Online 2010. aasta uuring tõi välja, et 93% 9-16aastasi lapsi kasutab Internetti iga nädal ning 60% lapsi iga päev. Õpilased kasutavad Internetti rohkem kodus kui koolis. 85% õpilasi kasutab Internetti koolitöökäsi ning peaaegu sama palju meelelahutuseks. Väga levinud on ka videoklippide vaatamine ning MSN-is suhtlemine.

Infotehnoloogia areng on andnud parema juurdepääsu Internetile. Üha suurem tähtsus on internetiühendusega mobiiltelefonidel ning tahvelarvutitel. Seetõttu ei pruugi lapsevanemal sageli olla ülevaadet sellest, mida laps Internetis teeb ja millega kokku puutub. EU Kids andmetel tunnevad Eesti lapsevanemad ka selle vastu vähe huvi. Rohkem kui pooltel 9-16aastastel lastel on suhtlusportaalne konto. Esimene konto luuakse juba esimeses klassis. Laste üha aktiivsem internetikasutus toob kaasa vajaduse arendada digitaalset kirjaoskust ja turvateadlikku käitumist veebis.

(Allikas: <http://eukidsonline.ut.ee/>)

Info hulk suureneb meeletu kiirusega. Mõned näited: 2011. aastaks oli olemas 555 miljonit veebilehte, neist 300 miljonit lisati 2010. aastal. Flickrisse (veebipõhine keskkond, mis on mõeldud fotode hoidmiseks, haldamiseks ja jagamiseks) laetakse iga päev 4,5 miljonit fotot. YouTube'i lisandub iga minutiga 60 tundi uut videot.

(Allikas: <http://royal.pingdom.com/2012/01/17/internet-2011-in-numbers/>)

Suhtlemine sotsiaalvõrgustike kaudu on noorte hulgas on väga populaarne – laetakse üles nii enda kui ka oma klassikaaslaste fotosid ja videoid, postituste kaudu jagatakse infot igapäevaste tegemiste kohta. Kasvutrendis on ka ajaveebide kasutamine õppetöös.

Seoses eeltooduga on kooli ees uued väljakutsed: kuidas Internetis olevat infot kriitiliselt hinnata ja eetiliselt kasutada. Oluline anda õpilastele ka teadmised, missuguseid materjale lisada Internetti ning mida seejuures silmas pidada, et ära hoida ohtlikke olukordi või soovimatuid tagajärgi. Tähtis on ka rääkida, kuidas õpilane saab ise kujundada oma virtuaalset identiteeti.

Selles peatükis tulebki juttu sellest, kuidas suunata õpilasi hindama ja kujundama oma virtuaalset identiteeti, kuidas suhelda virtuaalmaailmas kaaslastega ning kaitsta oma identiteeti.

Mina ja virtuaalmaailm

- 1 Mina virtuaalmaailmas, milleks ma kasutan arvutit?
- 2 Millise pildi jätan endast, millisena teised mind näevad?
- 3 Kuidas kujundan enda virtuaalset identiteeti?

Tunniks vajalikud materjalid ja vahendid: internetiühendusega arvuti ja projektor, väikesed märkmepaberid, töölehed profiilidega, tahvel.

TUNNIKAVA

Aeg	Tegevused, vahendid	Märkused
1 min	Sissejuhatus tundi (arutelu klassiga, hääletus vms) a Kui palju sa kasutad iga päev arvutit? b Kas sa kasutad Internetti rohkem koolis või kodus?	Sissejuhatus eesmärgiks on ärgitada õpilasi mõtlema enda arvutikasutuse üle.
2 min	Sissejuhatav video: Bioloogiatus	Video eesmärk on suunata edasist tegevust.
2 min	Videole järgnev arutelu klassiga: a Milleks kasutab õpilane tunnis tahvelarvutit? b Kui palju kasutad sina õppimiseks arvutit? c Kas sinu jaoks on arvuti rohkem mänguasi või vahend õppimiseks?	
5-7 min	Rühmatöö: Kuidas kasutan Internetti õppimiseks? Milleks kasutan Internetti vabal ajal? Mida olen Internetti üles laadinud?	Õpilased kasutavad väikseid märkmepabereid ning panevad kirja, milleks nad kõige rohkem arvutit kasutavad. Seejärel teevad rühmas kokkuvõtte. Töö tulemused pannakse kirja suurel (paber)tahvil olevasse tabelisse. <u>Märkus 1</u>

4 min	Arutelu: Millist pilti minust näevad teised inimesed? Milliseid andmeid on minu kohta võimalik leida Internetist?	Õpetaja valib, kas läbi viia suuline arutelu klassiga või tekitada mõistekaardina tahvlile loetelu andmetest, mis võivad olla kõigile nähtavad ning mida peaks avalikkuse eest varjama. Märkus 2
4 min	Profiilide analüüs. Profiili täitmine töölehel.	Õpilastele jagatakse tööleht profiilidega ning arutletakse koos, missuguse pildi endast jätavad nende profiilide omanikud, millised andmed on ebasoovitavad, milliseid andmeid peaks muutma. Märkus 3
2 min	Kokkuvõte	Kokkuvõtteks arutletakse, kuidas muuta enda mina-pilti võimalikult positiivseks. Kuidas tuua esile positiivset enda kohta.
2 min	Kodune ülesanne: millisena näevad teised mind? Kasutada kas Google otsingut või Webmii lehekülge http://www.webmii.com/	Õpetaja demonstreerib, kuidas leida infot enda kohta. Õpilaste ülesandeks on leida, milliseid andmeid on võimalik enda kohta leida ning vajadusel teha muudatusi. Märkus 4

Märkus 1

Õpetaja on (paber)tahvlile valmis joonistanud tabeli, kuhu õpilased panevad kirja rühmatöö tulemused.

Kuidas kasutan Internetti õppimiseks?	Milleks kasutan Internetti vabal ajal?	Mida olen Internetti üles laadinud?

Märkus 2

Mõned mõtted arutelu suunamiseks.

- 1 Andmed, mida ei tohiks igale poole postitada - telefoninumber, isikukood, kodune aadress, pangaandmed.
- 2 Ära postita andmeid oma puhkuseplaanide kohta. Ära anna pidevalt teada, kus viibid, kuhu kavatsed minna (nt Foursquare). Nii oled sa kergelt leitav ka pahatahtlikele inimestele.
- 3 Mõttele, missugust infot lisad enda kirjeldamiseks oma profiili.
- 4 Foto asemel võiksid kasutada profiili juures avatari.
- 5 Ole teadlik, et andmeid sinu kohta võib kokku korjata erinevatelt veebilehtedelt, kuhu oled postitanud. Niimoodi võidakse sinu kohta kokku koguda tervikpilt.
- 6 Mõttele enne, kui postitad. Isegi kui hiljem selle postituse või pildi kustutad, ei tea kunagi, kes on selle materjali juba enda arvutisse alla laadinud või edasi jaganud.
- 7 Kommenteerimisel mõttele, millise mulje sinust jätab see kommentaar tulevasele tööandjale või koolile, kus tahaksid oma haridusteed jätkata.
- 8 Käitu teistega nii, nagu sa tahaksid, et nemad sinuga käituksid. Küsi luba, enne kui sa kaaslaste pilte üles laed.

- 9 Pea meeles, et pilti sinust kujundavad ka teised inimesed. Kontrolli aeg-ajalt, milliseid pilte sinust on postitatud, millistes ajaveebides ja suhtlusvõrgustikes sind mainitakse jne. Kui need postitused sind häirivad, siis palu sõpradel need kustutada.
- 10 Kustuta need kontod, mida sa enam ei kasuta. Tuleta näiteks meelde, kas oled loonud endale algklassides Mängukoopa konto.

Märkus 3

Profiili kirjelduse puhul võib juhtida õpilaste tähelepanu asjaolule, et kuigi kirjeldus võib olla mõeldud naljana, ei pruugi lugejad sellest aru saada. Nii võib väljakutsuv kirjeldus või mõtlematu postitus anda inimesest hoopis väära ettekujutuse.

Võib tuua ka näite päriselust: Comeniuse projekti raames teatas projektipartner välismaalt, et nad ei soovi näha õpilasarühma koosseisus õpilast, kes oli internetis teinud halvustavaid postitusi teiste klassikaaslaste kohta. Nii tuli koolil ta välja arvata õppereisile sõitvate õpilaste seast.

Mõtte ärgitamiseks võib välja pakkuda ka tegevuse: kujuta ette, et soovid suvevaheajaks leida tööd kohvikus/ehitusel. Millised avalikud andmed sinu kohta aitaksid kaasa selle töökoha leidmisel (fotod, postitused, kommentaarid).

Märkus 4

Lisaks võib soovitada õpilastel ka lihtsalt googeldada enda nime või kasutada *Pipl* lehekülge <http://pipl.com/>